

портретному мистецтві Острозького осередку XVI-XVII ст. // Народознавчі зошити. – 2001. – № 2. – С. 219-230; Жолтовський П. М. Український живопис XVII-XVIII ст. – Київ, 1978. – С. 120, 125, 128, 132, 133, 139; Завадська О. Сторінками історії Острозького краєзнавчого музею в 1919-1920 рр. // Острозький краєзнавчий збірник. (Фонди ОДКЗ. Збірник документів за 1919-1920 рр.). – Острог, 2004. – Вип. 1. – С. 44; Кращенко Л., Осадчий Є. За життя Костянтина Острозького // Образотворче мистецтво. – 1991. – № 4. – С. 37-38; Лукомський В. К. Медаль Костянтина Костянтиновича Острозького // Науковий збірник за 1925 рік. Записки українського Наукового товариства в Києві. – Київ, 1926. – Т. 20. – С. 43-49; Михайлова Р. Д. Портрети князів Острозьких та їх доба (до постановки проблеми) // Острогіана в Україні і Європі. Матеріали міжнародного наукового симпозіуму (Велика Волинь). – Старокостянтинів, 2001. – С. 118-134; Мицько І. Іван Федоров: життя в еміграції. – Острог, 2008. – С. 77; Овсійчук В. А. Українське мистецтво другої пол. XVI – першої пол. XVII ст. – Київ, 1985. – С. 161-165; Острожская София княгиня (портрет и статья) // Киевская старина. – 1883. – Т. 7. – Декабрь. – С. 714-716; Острожский Константин (портрет и статья) // Киевская старина. – 1883. – Т. 7. – Ноябрь. – С. 523-528; Пуцко В. Г. Волинські портрети // Дзвін. – Львів, 1993. – № 4-6. – С. 117-120; Його ж. Дерманський портрет Мелетія Смотрицького // Матеріали I-III науково-краєзнавчих конференцій “Острог на порозі 900-річчя”. – Ч. II. – Острог, 1992. – С. 14-16; Ричков П. А., Луц В. Д. Архітектурно-мистецька спадщина князів Острозьких. – Київ, 2002. – С. 143; Танаева Л. И. Портретные формы в Польше и России в XVII веке. Некоторые связи и параллели // Советское искусствознание. – 1981. – № 1. – С. 85-125; Її ж. Сарматский портрет. – Москва, 1979; Ярушевич А. Ревнитель православ'я князь К. И. Острожский. – Смоленск, 1896; Gałbarowicz M. Portret XVI-XVIII wieku we Lwowie. – Wrocław – Warszawa – Kraków, 1969. – S. 110; Herbst S., Walicki M. Obraz bitwy pod Orszą. Dokument historii sztuki i wojskowości XVI w. // Rozprawy Komisji Historii Sztuki i Kultury Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. – 1949. – Т. 1. – S. 33-68; Paprocki B. Gniazdo snoty. – Kraków, 1578. – S. 77; Rostawicki E. Słownik malarzów polskich. – Warszawa, 1950. – S. 217-218; Susza J. Saulus et Paulus. – Romae, 1666. – [P.B2].

Микола Бендюк,
Ярослава Бондарчук

“Послання до православного Населення Речі Посполитої” Ієремії (Траноса)

Заголовок: “Иєремѣа Бжїєю мл̣тью, архієпископъ Коньста^нтина града Нового Рима I вселє^нскі^и патріархъ”. Початок тексту: “Многа и различна слышахъ бывающа волненїа на ва^с тамо благо вѣрно живѹщихъ и хр̣сто именитыхъ чадехъ”.

Місце і дата друку точно не встановлені. На підставі аналізу шрифтів та оформлення вважається, що книга була надрукована в Острозі після 1583 року.

Характеристика книги: 4°; 12 с. Рядків 28, 29. Посторінкові кустоди. Дзеркало набору 137 x 107 та 143 x 107 мм.

Шрифт: 10 рядків – 50-51 мм (шрифт Острозької Біблії), виливні прикраси.

Публікації: Гусева А. А. Издания кирилловского шрифта второй половины XVI в.: Сводный каталог. – Кн. 1-2. – Москва, 2003. – Рис. 94.1-94.7; Мальшевский И. Александрийский патриарх Мелетий Пигас и его участие в делах русской церкви. – Киев, 1872. – Т. 2. – С. 84.

Місце зберігання: Відомо 3 примірники (в конволютах із наступним виданням послань патріарха): Польща – Варшава (Національна бібліотека); Росія – Нижній Новгород (НДОУНБ), С.-Петербург (РНБ, зі збірки І. П. Каратаєва).

Каталоги стародруків: Быкова Т. А. Каталог изданий Острожской типографии и трех передвижных типографий. – Ленинград, 1972. – № 6. – С. 21-22; Гусева А. А. Издания кирилловского шрифта второй половины XVI в.: Сводный каталог. – Кн. 1-2. – Москва, 2003. – № 94. – С. 678; Запаско Я., Ісаєвич Я. Пам'ятки книжкового мистецтва. Каталог стародруків, виданих на Україні. – Львів, 1981. – Кн. I (1574-1700). – № 17. – С. 29; Издания кириллической печати XV-XVI вв.: 1491-1600: Каталог книг из собрания ГПБ / РНБ; Сост. В. И. Лукьяненко. – С.-Петербург, 1993. – № 89. – С. 190-191; Каратаев И. П. Описание славяно-русских книг, напечатанных кирилловскими буквами. – С.-Петербург, 1883. – Т. 1. – № 109. – С. 224-227; Його ж. Хронологическая роспись славянских книг, напечатанных кирилловскими бук-

вами. 1491-1730. – С.-Петербург, 1861. – № 88. – С. 15-16; Максименко Ф. П. Кириличні стародруки українських друкарень, що зберігаються у львівських збірках. – Львів, 1975. – № 188. – С. 35; Ундольский В. М. Очерк славяно-русской библиографии. – Москва, 1871. – № 95. – Ствп. 16.

Віктор Атаманенко,
Наталія Бондар

“Послання до світських та церковних кіл Речі Посполитої” патріарха Ієремії (Траноса)

Час та місце видання на книжці не зазначені. На арк. [5] зазначено: “Писань, во Асехъ мѣа апрѣла, кѣ [28] го дна. Рокъ ѿ, ф, пг [1583]”. Характеристика книги: 4°; (6) арк. Рядків – 29; шрифт: 10 рядків – 50-51 мм. (шрифт Острозької Біблії); орнамент: ініціал, виливні прикраси; герб князів Острозьких на останній сторінці. Посторінкові кустоди. Дзеркало набору 143 x 108 мм.

На підставі аналізу шрифтів та оформлення вважається, що книга була надрукована в Острозі після 1583 року. Зміст: 1. “Послання Ієремії до князя В.-К. Острозького”, підпис “Блгодатию Бжїєю, Іремеиа архієпископъ ко^нста^нтинопольски Новаго Рима, и вселеньски^с патріархъ. Селивестръ Блгодатиєю Бжїєю, папа и патріархъ, славнаго града Александрьскаго, и с^вдѣа вселе^нский” – арк. [1-3]; 2. Послання патріарха Єремії Онисифору, митрополиту Київському “Иеремеа. и прочее... с^вщемъ архієпископъ севернаго страны града Києва, ки^р Онисифоръ, в^семъ поручнымъ его епископомъ... а понеже слышахомъ ѿтамо блговѣрно живущаго кнза Васильа, быти волнению на церковь хрестіанскую, ѿ латино мѹдрьныхъ, и прочі^х еретикъ. И сего ради потщавшеса

послахомъ к вамъ, да известите намъ вины бывающаа ѿ нихъ, двѹхъ ексарховъ нашихъ именемъ Никифора, и Дионисиа, съ ними же толкованна ради и Θεодора спѹдеа... мѣа генваря ѿ [12] го дна. рокъ ѿ, ф, пг. [1583]” – арк. [4]; 3. Послання екзархів Никифора протосингела та Діонісія архімандрита Кирилу (Терлецькому), єпископу пинському і туровському (“Ѹсвеще^нномъ, Бгомъ избра^нномъ пречестномъ, и предобромъ Епископъ пинскомъ и тѹро^вскомъ киръ Кирилъ”), підпис “Великиа церкви смиренны^с, протоси^нк^гль, Никифоръ, и ексархъ. Великиа церкви смиренны^с, протосинк^гль, Никифоръ, и ексархъ. Великиа церкви смиренны^с архимандрить, Дионисие, и ексархъ) – арк. [4 зв.-5]; 4. Послання патріарха Ієремії до правосланого населення Вільно (Ієремеиа. и прочее. Всимъ православнымъ хрестіаномъ, страны севернаго. на^паче же подвизающимса по благочестию, гражаномъ Вилни града). – арк. [5 зв.-6].

“Послання” були написані з приводу календарної реформи 1582 р. у відповідь на звернення князя В.-К. Острозького до константинопольського патріарха. У наступному, 1583 р., Ієремія звернувся до владик Київської митрополії щодо справи введення нового календаря.

Публікації: Гусева А. А. Издания кирилловского шрифта второй половины XVI в.: Сводный каталог. – Кн. 1-2. – Москва, 2003. – Рис. 93.1-93.6; Мальшевский И. Александрийский патриарх Мелетий Пигас и его участие в делах русской церкви. – Киев, 1872. – Т. 2. – С. 92, 98-101.

Місце зберігання: відомо 4 примірники: Польща – Варшава (Національна б-ка), Вроцлав (Б-ка нац. ін-та ім. Оссолінських); Росія – Нижній Новгород (НДОУНБ), С.-Петербург (РНБ, зі збірки І. П. Карагаєва).

Каталоги стародруків: Быкова Т. А. Каталог изданий Острожской типографии и трех передвижных типографий. – Ленинград, 1972. – № 5. – С. 21-22; Гусева А. А. Издания кирилловского шрифта второй половины XVI в.: Сводный каталог. – Кн. 1-2. – Москва, 2003. – № 93. – С. 677-678; Запаско Я., Ісаєвич Я. Пам’ятки